

« زن و مطالعات خانواده»

سال هشتم - شماره سی و یکم - بهار ۱۳۹۵

ص ص: ۸۱-۱۰۱

تاریخ دریافت: ۹۵/۳/۲۳

تاریخ پذیرش: ۹۵/۴/۱

تأثیر شیوه یاددهی گونه- مدار زبان انگلیسی از طریق ارتباطات سیار بر توان تعلیم و تربیت مادران ایرانی

دکتر سعید خزایی^۱

دکتر سعید کتابی^۲

چکیده

این پژوهش شبه‌آزمایشی در سال ۱۳۹۲ با هدف پاسخ به این پرسش شکل گرفت که تا چه میزان ارتقای دانش زبان انگلیسی مادران ایرانی به کمک تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات می‌تواند در سطح جهانی در جهت اهداف فرزندپروری مؤثر واقع شود. در این راستا، با روش نمونه‌گیری غیرتصادفی ۱۸۲ نفر از مادران ایرانی در شهر اصفهان از رده سنی ۲۶-۳۸ سال و با مدارک تحصیلی کاردانی و کارشناسی از رشته‌های مختلف انتخاب و به شکل تصادفی به دو گروه ۹۱ نفری تقسیم شدند. آن‌ها از سطح متوسط پایین مهارت زبان انگلیسی برخوردار بودند. با تلفیق تکنولوژی ارتباطات سیار با حوزه یاددهی و یادگیری، گروه اول از مادران به شیوه آموزش عادی و گروه دوم به شیوه آموزش گونه-مدار، مهارت‌های خواندن و نوشتن زبان انگلیسی را در ۲۱ جلسه مجازی فراگرفتند. علاوه بر انجام آزمون بسندگی و آزمون‌های مستمر یادگیری، با کاربرد پرسشنامه، پیمایشی نیز به منظور اطلاع از نگرش این مادران به کاربرد ارتباطات سیار در یاددهی و یادگیری صورت پذیرفت. نتایج جمع‌آوری شده از عمل‌کرد و روی‌کرد آزمودنی‌ها از تأثیر معنادار آموزش گونه-مدار زبان انگلیسی به‌عنوان زبان رابط بین‌المللی از طریق تکنولوژی ارتباطات سیار در ارتقای توان تعاملی مادران ایرانی در برقراری ارتباط آسان با فرزندان، ترغیب آن‌ها به سمت مسیر صحیح یادگیری و اعتلای سطوح سرمایه‌های فرهنگی آن‌ها حکایت داشت. از این‌رو کاربرد شیوه‌های نوین یاددهی و یادگیری همپای به‌کارگیری تکنولوژی‌های نوین در حوزه یاددهی و یادگیری زبان انگلیسی اجتناب‌ناپذیر است.

واژه‌های کلیدی: آموزش گونه-مدار، تکنولوژی ارتباطات سیار، زبان انگلیسی به‌عنوان زبان رابط بین‌المللی.

۱. دکتری زبان‌شناسی کاربردی، دانشکده زبان و ادبیات خارجی دانشگاه اصفهان (نویسنده مسؤول)

saeed.khazaie@gmail.com

ketabi@fgn.ui.ac.ir

۲. دانشیار دانشکده زبان و ادبیات خارجی دانشگاه اصفهان

مقدمه

پیشرفت‌های چشمگیر در عرصه‌های مختلف علم و تکنولوژی سبب پیوند مستحکم ابعاد مختلف آن‌ها به یکدیگر در گذر زمان شده است. دانینگن^۱ (۲۰۱۴) می‌گوید «همان‌گونه که همپای این تحولات عظیم که جهان چهره بین‌المللی به خود می‌گیرد، یاددهی و یادگیری زبان‌های دیگر فرصت‌های نوی را در نزد شهروندان در سراسر دنیا پدیدار می‌سازد» (دانینگن، ۲۰۱۴: ۱). در این راستا، نومبر^۲ (۲۰۱۴) نیز به این نکته اشاره می‌کند که یادگیری یک زبان بین‌المللی می‌تواند زمینه‌ی تفاهم و همکاری را بین مردمان از فرهنگ‌های مختلف هموار سازد و افق‌های جدیدی در جهت مرتفع نمودن نیازهای آن‌ها در پیش‌روی‌شان بگشاید. جایگاه انگلیسی به‌عنوان زبان رابط بین‌المللی^۳ چنان برجسته است که امروز رشد علم و تکنولوژی تا حد گسترده‌ای به آن وابسته است (هیدایتی^۴، ۲۰۱۰). از این‌رو، امروزه آموزش زبان انگلیسی به کمک رسانه‌های جدید آموزشی همپای توسعه‌ی فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات نقش پررنگ‌تری را به خود گرفته است (بری‌براو^۵، ۱۹۹۱).

در عصر حاضر، شهروندان بیش‌تر از گذشته به مؤلفه‌های تکنولوژی ارتباطات سیار همچون تلفن‌همراه، دستیارهای دیجیتال شخصی، رایانه‌های قابل حمل برای ارتباطات خود وابسته شده‌اند، به گونه‌ای که بسیاری از والدین آن‌ها را به دیده ابزاری مناسب برای نظارت بهتر رفتار فرزندان می‌نگرند. مؤلفه‌های شاخص و فراگیر این حوزه برای فرزندان قدرت تفکر و احساس امنیت بیش‌تری را به ارمغان آورده است (ویلسکا^۶، ۲۰۰۳). از این‌رو، عصر کنونی را می‌توان تلفیقی از ارتباطات و اطلاعات دانست، عصری که بشر در آن بیش از گذشته خود را نیازمند به داشتن اطلاعات و برقراری ارتباط برای کسب اطلاعات مورد نیاز زندگی خویش می‌داند. امروزه با پیشرفت عظیم تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات امکان برقراری سریع ارتباط و تبادل اطلاعات بیش از پیش میسر گردیده است. افراد در هر زمان و هر مکان قادرند که آخرین اطلاعات مورد نیاز خود را در حوزه‌های متفاوت دریافت کنند، اما بدون شک بیش‌ترین تأثیر با پدیدار شدن تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ارتباطی بر آموزش و پرورش همراه بوده است. به عبارت ساده‌تر، کاربرد تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات در آموزش سبب شده است تا محیط‌های آموزشی به سوی یک محیط مجازی جامع سوق یابد (شکریگی، ۱۳۹۱).

ارتباطات در زمینه بنیادی‌ترین برساخت بشر یعنی زبان می‌تواند کمکی در جهت فهم و درک حرکت فرهنگ و تکنولوژی از یک سو به سوی دیگر در روند عرضی جغرافیا و طولی تاریخ، در لحظه‌ای از

1. Dunnigan
2. November
3. English as a Lingua Franca (ELF)
4. Hidayati
5. Berry-Bravo
6. Wilska

زمان تا لحظه‌ای دیگر باشد (کشانی، ۱۳۹۰). در این میان، گونه ادبی^۱ فرایندی تکاملی و پویا است. متون با گونه ادبی خاص از یک نظام یکپارچه برخوردارند، اگرچه نظام درونی‌شان متفاوت است (حسن، ۱۹۸۹). با بررسی گونه‌های ادبی به لحاظ سیر تاریخی می‌توان به این مهم پی برد که ساختار آن‌ها با گذشت زمان و به‌خصوص به‌واسطه‌ی تغییر در فرهنگ^۲ در حال تحول است، به دیگر کلام، برخی از مشخصه‌ها از ساختاری آن‌ها حذف مشخصه‌های جدیدتر جایگزین شده‌اند. تحقیقات پیشین همگی بر اهمیت توجه به گونه ادبی در تسهیل بخشیدن به ارتباطات بین جوامع متفق‌القولند (روی‌ینگ^۳، ۲۰۰۴؛ زارعی، ۲۰۰۹). در حقیقت، آن‌ها بر این باورند که آشنایی گسترده فراگیران با واژگان، اصطلاحات و ساختار دستوری و نحوی از حوزه‌ی خاص در مدت زمان مشخص نه تنها از پراکندگی جلوگیری می‌کند، بلکه افراد را برای عمل در برهه زمانی خاص آماده‌تر می‌سازد.

منادی (۱۳۸۷) ضمن تأکید بر این نکته که نهاد آموزش و پرورش، رسانه‌ها، شبکه‌ی اجتماعی دوستان و جامعه بر روی چگونگی شخصیت اجتماعی و فرهنگی فرزندان بی‌تأثیر نیست، معتقد است این تأثیرات در مقابل تأثیرات خانواده از درصد کمتری برخوردار بوده است. در حقیقت، خانواده می‌تواند تحت تأثیر رسانه‌ها (بشیریه، ۱۳۷۸) و اجتماع قرار گرفته و به صورت واسطی برای انتقال ارزش‌های فرهنگی رسانه‌ها و جامعه بر روی فرزندان عمل کند. با توجه به کارکردهای متفاوت رسانه‌ها در حوزه‌های مختلف، با استفاده از رسانه‌ها می‌توان در جامعه انگیزه و حرکت ایجاد کرد و یا فرهنگ عمومی را پایه‌ریزی و گسترش داد و همین‌طور افکار عمومی را در رابطه با موضوع خاصی تبیین کرد. رسانه با ورود به فضای مجازی و با حذف مکان و زمان می‌تواند ارتباط دوسویه را بین افراد یک جامعه و حتی جامعه جهانی برقرار کند (کریمی، ۱۳۸۹). رضاییان (۱۳۹۱) در تشریح سواد رسانه‌ای بر این باور است که فراگیران با آمیخته شدن با فضای مجازی فارغ از زبان و فرهنگ‌های قومی و محلی می‌توانند با یکدیگر ارتباط برقرار کنند که آشنایی با گفتمان رسانه‌های جدید به ارتباط راحت‌تر در این فضا کمک می‌کند.

اگر چه خانواده، مدرسه، رسانه‌ها و سایر محیط‌های اجتماعی در شکل‌دهی شخصیت اجتماعی و فرهنگی فرزندان سهمیم هستند، اما از آن جهت که پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهند بیش‌ترین تأثیر در روند جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری انسان‌ها، در نتیجه‌ی شخصیت روانی و فرهنگی آن‌ها تا قبل از سن شش سالگی پایه‌ریزی و بنا نهاده می‌شود و این زمان را انسان بیش‌تر در خانواده می‌گذراند (دادسون^۴، ۱۹۷۲)، لذا خانواده و به‌خصوص مادران بیش‌ترین سهم را از این میان به خود اختصاص می‌دهد. در اصل، اعضای خانواده می‌توانند با روابط صحیح و آموزش درست فرزندان در جهت رشد و اعتلای شخصیت روانی، اجتماعی و فرهنگی آنان گام بردارند؛ چراکه راه‌بری پدر و مادر آن دسته از

1. Genre
2. Phylogenesis
3. Rui-ying
4. Dudson

رفتارهای آن‌ها را شامل می‌شود که در جهت فرایند انتقال ارزش‌های اجتماعی از والدین به فرزندان قرار می‌گیرد.

اما رابطه‌های متنوع آموزشی یا غیرآموزشی والدین با فرزندان، رابطه‌ای یکسان و بر طبق یک الگوی مشابه نیست. بر اساس یافته‌های تحقیقات صورت گرفته در فرانسه، این الگوها در ارتباط با طبقه اجتماعی خانواده‌ها می‌باشد (ژیفو لوواسور^۱، ۱۹۹۵). در این زمینه، کاستلان^۲ (۱۹۸۶) می‌گوید «یک الگوی فرزندپروری در همه خانواده‌ها وجود ندارد. بلکه به تعداد خانواده‌ها، روش‌های متفاوت فرزندپروری وجود دارد» (ژیفو لوواسور^۳، ۱۹۹۵: ۷). هادسن^۳ (۱۹۹۶) فرهنگ را نوعی دانش می‌پندارد که افراد از یکدیگر یاد می‌گیرند. این دانش ممکن است نتیجه آموزش مستقیم و یا حاصل از مشاهده رفتار دیگران باشد. بنابراین دانش در تعامل با دیگران و به خصوص به‌هنگام به‌کارگیری زبان نقش عمده‌ای را ایفا می‌کند.

از سوی دیگر در سطح بین‌المللی، گیدنز (۲۰۰۱) بر این باور است که جهانی‌شدن در بردارنده تغییر در تلقی افراد از خود و ظهور فردگرایی جدید است. در این نوع فردگرایی انسان‌ها نقش مستقل‌تری را در ساختن هویت فردی خود پیدا می‌کنند. در واقع، وزن سنت‌های اجتماعی، ارزش‌های شکل گرفته گذشته و هنجاری‌های جمعی اعم از جنسیت، قومیت، نژاد و یا حتی هنجارهای دینی در این روند کم‌رنگ می‌شود. کم‌رنگ شدن این منابع هویتی، به معنای از بین رفتن آنها نیست، بلکه به مفهوم خودآگاه شدن روندهای انتخاب است. فرد گذشته در یک تعامل ناخودآگاه با منابع هنجاری ارتباط برقرار می‌کند ولی به دلیل توسعه انتخاب‌ها فرد جدید نیازمند یک نظام ترجیحی است. اگرچه تکنولوژی به عنوان واسطه ابزاری ارتباط، نقش اصلی در باز تعریف مکان و زمان یافته است (جعفری، ۱۳۸۸)، اما یک نکته آزار دهنده در جهان امروزی که همه چیز آن از خوراک و پوشاک گرفته تا علوم و تجربه و اطلاعات جدید شده، این است که انبوهی عرضه انسان را از یک موجود فعال به جاندار منفعل تبدیل نموده است و در میان این انبوه، انتخاب و گزینش سخت شده و از این رهگذر قدرت تصمیم‌گیری کاهش می‌یابد (زارع، امینی‌لاری، و بهمنی، ۱۳۸۸). لذا به موازات تعدد انتخاب‌ها، شیوه هدایت صحیح افراد در بحث تصمیم‌گیری رنگ بیش‌تری به خود می‌گیرد.

رشد سریع تکنولوژی ارتباطی، به عنوان رسانه‌های نو، در زندگی امروزی ایجاب می‌کند تا برای تداوم و ثبات جامعه، ضمن شناخت نیازهای موجود در جامعه محتوای آموزشی مناسب برای عرضه از طریق تکنولوژی ارتباطی را عیار نمود. در ارتباط با برآورده شده آن نیازها با توجه به جایگاه زبان انگلیسی به‌عنوان زبان رابط بین‌المللی لازم است در راستای ارتقای دانش زبان انگلیسی مادران و در جهت رسیدن آن‌ها به فصل مشترک و جلب مشارکت‌شان در تعلیم و تربیت فرزندان‌شان و در نتیجه تقویت سطوح سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه گام برداشت. زیرا زمانی تأثیر رسانه‌های جدید بر ابعاد اجتماعی مشهود می‌شود که شهروندان جامعه مجازی احساس نزدیکی با هم داشته باشند تا بتوانند

1. Giffo-Levasseur
2. Castellan
3. Hudson

در همکاری با یکدیگر از روند امور باخبر شوند. در این راستا و به منظور ارتقای انعطاف پذیری والدین در تأسی از فرهنگ و توجه به اهمیت گونه ادبی در گفتمان، پژوهش حاضر با هدف معرفی آموزش گونه-مدار^۱ در حوزه تکنولوژی ارتباطات سیار، با بهره‌گیری از نقاط قوت یادگیری از طریق این نوع تکنولوژی ضمن قیاس نتایج این شیوه گونه-مدار^۱ با شیوه‌های عادی، به بررسی تأثیرات احتمالی آن بر توان تعلیم و تربیت مادران ایرانی و هدایت آن‌ها به عرصه جهانی در دنیای کنونی می‌پردازد. به عبارت ساده‌تر، هدف اصلی انجام این پژوهش بررسی تأثیر شیوه آموزشی (گونه-مدار در مقابل عادی) در آموزش نوین زبان انگلیسی به مادران ایرانی بود. به این ترتیب با بررسی روند عمل‌کرد مادران در یادگیری این موضوع مشخص شود که تا چه میزان نوع نگرش مادران به آموزش نوین و شیوه آموزشی نهفته در آن بر توان مادران ایرانی در بهره‌گیری از محتوای آموزشی انگلیسی در حوزه‌ی فرزندپروری تأثیرگذار است.

پرسش‌های پژوهش: نیاز مبرم شهروندان در دنیای امروزی به برقراری ارتباط با سایر هم‌تایان‌شان در نقاط مختلف دنیا به منظور طرح و بهره‌مندی از نقطه نظرات آن‌ها، ضرورت به‌کارگیری صحیح تکنولوژی نوین را در حوزه آموزش و پرورش بیش از پیش ایجاب می‌کند. از آن‌جا که زنان جهت تدبیر بهتر شئون منزل و تربیت نیکوی فرزندان به دانشی نظیر علوم تربیتی و روان‌شناسی نیاز دارند (جلالی، ۱۳۹۰)، ارائه راه‌کارهای مناسب و عملی در تهیه محتوای آموزشی انگلیسی به‌عنوان زبان رابط بین‌المللی برای آگاهی و فهم آسان مادران ایرانی به شیوه‌های نو فرزندپروری، لازم و ضروری است. پژوهش حاضر در راستای این مهم، آموزش گونه-مدار زبان انگلیسی را در حوزه‌ی جدید آموزش زبان انگلیسی از طریق تکنولوژی ارتباطات سیار به زنان مسلمان ایرانی در راستای اعتلای دانش آنان در حوزه علوم تربیتی و با توجه به نگرش آنان به شیوه‌های نوین آموزشی در دستور کار قرار داده است. پرسش‌های پژوهش عبارتند از:

۱. شیوه آموزش در یاددهی زبان انگلیسی از طریق ارتباطات سیار تا چه میزان معناداری بر توان مادران ایرانی در یادگیری محتوای تربیتی به زبان انگلیسی تأثیرگذار است؟
این پرسش در قالب پرسش‌های فرعی زیر قابل طرح است:
الف- آیا کاربرد شیوه آموزش گونه-مدار در بستر آموزش زبان انگلیسی از طریق تلفن همراه تأثیر معناداری بر توان مادران ایرانی در یادگیری محتوای انگلیسی دارد؟
ب- آیا یادگیری زبان انگلیسی از طریق تلفن همراه به شیوه‌ی عادی تأثیر معناداری بر توان مادران ایرانی در درک بهتر گفتمان تربیتی به زبان انگلیسی دارد؟
۲. آیا نگرش مادران ایرانی به یاددهی و یادگیری از طریق ارتباطات سیار و شیوه‌های آموزشی به‌کار رفته در بطن آن تأثیر معناداری بر توان یادگیری آن‌ها دارد؟

ابزار و روش

آزمودنی‌ها

در این پژوهش شبه آزمایشی پس از جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز، از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی در جهت تحلیل داده‌ها استفاده شد. به منظور عضوگیری هدفمند و همگون‌سازی جامعه آماری، ۱۹۸ مادر ایرانی از رده سنی ۲۶-۳۸ سال با مدارک تحصیلی کاردانی و کارشناسی از رشته‌های مختلف تحصیلی انتخاب شدند. آن‌ها در فرهنگسراهای شهرداری اصفهان در حال طی کردن دوره‌های مربوط به آشنایی با شیوه‌های فرزندپروری بودند. با انجام آزمون بسندگی نلسون (آزمون ۱۵۰ الف یا آزمون تعیین سطح مهارت متوسط پایین زبان انگلیسی) در پایان ۱۸۲ آزمودنی زن با سطح مهارت انگلیسی متوسط-پایین برای شرکت در مرحله اصلی پژوهش انتخاب و به شکل تصادفی به دو گروه ۹۱ نفری تقسیم شدند. به بیان دیگر، می‌توان در تلفیق با تکنولوژی ارتباطات سیار، آموزش عادی گروه اول را در مقابل آموزش گونه-مدار گروه دوم تعریف نمود.

ابزار

آزمون بسندگی نلسون: به منظور تأیید همگونی آزمودنی‌ها از آزمون بسندگی نلسون استفاده شد. مجموعه آزمون‌های بسندگی نلسون مشتمل بر ۴۰ آزمون مجزا است که ۱۲ آزمون آن مربوط به تأیید سطح مقدماتی فراگیران می‌باشد. هر آزمون دارای ۵۰ سؤال چهارگزینه‌ای است. دوازده آزمون به ترتیب از آسان به مشکل از ۵۰ الف تا ۱۵۰ د در این مجموعه طبقه‌بندی شده است (کو و فاولر، ۱۹۷۶). آزمون ۱۵۰ الف برای انجام این پژوهش آزمون مناسبی به نظر می‌رسید. اگرچه روایی و پایایی مجموعه آزمون‌های نلسون محاسبه شده و مورد تأیید متخصصان و اساتید رشته آموزش زبان انگلیسی است؛ اما در این پژوهش بار دیگر محاسبه و ارزیابی شدند، چراکه قابلیت اعتماد در یک آزمون می‌تواند از موقعیتی به موقعیت دیگر و از گروهی به گروه دیگر متفاوت باشد (سرمد، بازرگان و حجازی، ۱۳۷۶). پایایی این آزمون از طریق روش کودر-ریچاردسون ۰/۸۵ محاسبه شد. روایی صوری و محتوای آن نیز مورد تأیید سه نفر از اساتید رشته آموزش زبان و ادبیات انگلیسی قرار گرفته بود.

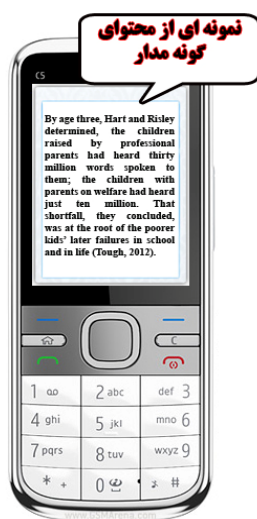
مجموعه آزمون: برای پاسخ به پرسش اول پژوهش و پرسش‌های منشعب از آن و در جهت ارزیابی تکوینی توان آزمودنی‌ها در بیان دیدگاه‌ها و برآورد موفقیت آنان در به انجام رساندن رسالت اصلی خویش یعنی ترغیب فرزندان در مسیر یادگیری زبان‌های خارجی، آزمون‌های مجازی قابل عرضه بر روی تلفن همراه برای پایان هر جلسه آموزشی طراحی و آماده سازی شد. با شرکت در این نوع آزمون‌ها که عمده قسمت ارزیابی را تشکیل می‌داد، مادران ایرانی با شرکت در جلسه مصاحبه نوشتاری مجازی به انگلیسی دیدگاه‌های خویش در زمینه راه‌کارها و شیوه‌های موجود در خلق محیطی مناسب برای پیشرفت فرزندان و تقویت سطوح سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی جامعه و راه‌کارهای انتقال آن به مادران در سایر ملل را به

رشته تحریر می‌آورند. با نظرسنجی کلی در ابتدای پژوهش از آزمودنی‌ها زمان انجام هر یک از مصاحبه‌ها در حدود هشت دقیقه در نظر گرفته شد. به منظور سنجش دقیق و جامع توان آزمودنی‌ها در بیان افکار و عقایدشان به زبان انگلیسی و دنبال کردن روند یادگیری آن‌ها تمامی نقطه نظراتشان در طول مصاحبه در بانک اطلاعاتی ثبت می‌شد. به علاوه، در جهت ارزشیابی تلخیصی و روند کارایی ساختار درونی گفتگوها، در آخرین جلسه از آموزش، آزمون نوشتاری شامل ۴۰ پرسش در قالب ۱۵ مصاحبه تکمیل نشده به عمل آمد که آزمودنی‌ها آن‌ها را با واژگان و عبارت‌های انگلیس مناسب تکمیل و بسط می‌دادند (جای خالی را با واژه یا عبارت مناسب کامل کنید تا مکاتبه انگلیسی در زمینه تعلیم و تربیت شکل پذیرد). پرسش‌های تشریحی این آزمون توان فراگیران را در مهارت خواندن و درک و انتقال نکات گفتمانی در حوزه آموزش و ترغیب فرزندان برای ورود به جامعه جهانی و ارتباط با اعضای آن جامعه مورد سنجش قرار می‌داد. روایی صوری مجموعه آزمون مورد تأیید سه نفر از اساتید رشته آموزش زبان انگلیسی بود. پایایی آن نیز از روش بازآزمایی در مرحله آزمایشی انجام پژوهش ۰/۸۱ محاسبه شد.

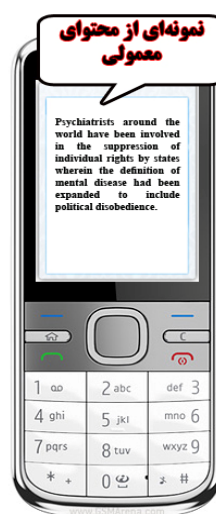
پرسش‌نامه: از آنجا که در این پژوهش با طرح پرسش‌هایی در پایان هر جلسه آموزشی پیمایش‌هایی صورت می‌گرفت که به واسطه این پرسش‌ها جمع‌آوری دیدگاه‌ها و نقطه نظرات فراگیران میسر می‌شد، پرسش‌نامه به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزار گردآوری اطلاعات در جهت اطلاع از نگرش آزمودنی‌ها و پاسخ به پرسش دوم پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. این پرسش‌نامه ۲۰ سؤالی لیکرت میزان نگرش مادران به عرضه آموزش گونه-مدار از طریق فناوری ارتباطات سیار و اثرات آن بر شیوه ترغیب فرزندان به یادگیری را با اقتباس از پرسش‌نامه تغییرات ناشی از ظهور فناوری ارتباطات سیار در روابط اجتماعی (جوادی یگانه، ۱۳۹۱) مورد سنجش قرار می‌داد. گویه‌های این پرسش‌نامه از طریق سیستم ارسال و دریافت پیامک در اختیار آزمودنی‌ها قرار داده شد (www.amoozehyar.net) تا آنان میزان موافقت و مخالفت خود را بر روی یک مقیاس پنج درجه‌ای به صورت کاملاً موافق، موافق، بدون نظر، مخالف و کاملاً مخالف مشخص نمایند. پایایی پرسش‌نامه از روش هم‌هنگی درونی (آلفای کرونباخ) ۰/۹۳ محاسبه شد که پایایی مناسبی بود. جهت بررسی روایی پرسش‌نامه نگرش از روایی سازه استفاده شد. برای این منظور پرسش‌هایی که برای عناصر نگرش در سه جنبه عاطفی، رفتاری و شناختی طراحی شده بود در سه دسته قرار گرفتند. هر دسته با استفاده از روش تحلیل عاملی، دارای بار عاملی بیش از ۰/۵ بود که همه ضرایب موجود در ماتریس مؤلفه‌ها برای پرسش‌ها بیش از ۰/۵ بودند. از این نظر از روایی سازه سؤال‌های پرسش‌نامه اطمینان حاصل شد. پرسش‌نامه گویه‌هایی در مورد ویژگی‌های جمعیت‌شناختی^{۱۸} را که شامل پرسش‌هایی در باب ویژگی‌های فردی و اجتماعی آزمودنی‌ها نظیر سن، تعداد افراد خانواده، وضعیت اقتصادی و وضعیت مسکن بود را نیز در برمی‌گرفت. همچنین روایی صوری آن نیز مورد تأیید سه نفر از اساتید آموزش زبان انگلیسی بود.

مصاحبه شفاهی: مشاهده مستقیم وقایع در محیط‌های طبیعی توسط پژوهش‌گر یک علم ضروری است و چنان‌چه جامعه‌شناسی از این طبیعت‌گرایی دوری گزیند، این پایگاه علمی مورد تهدید قرار می‌گیرد (هاف^۱، ۱۹۸۴). از این‌رو، بعد از انجام این پژوهش از هر گروه از آزمودنی‌ها ۲۲ نفر به شکل تصادفی برای شرکت در مصاحبه شفاهی انتخاب شدند. محور اصلی مصاحبه شفاهی میزان درک آسان محتوای انگلیسی موجود در رسانه‌هایی همچون تارنماها و کتاب‌ها در رابطه با شیوه‌ی صحیح، به‌روز و کارآمد ایجاد انگیزه در فرزندان و ترغیب آنان به سمت و سوی یادگیری زبان انگلیسی بود.

محتوای آموزشی: به منظور انجام مراحل اصلی این پژوهش محتوای موجود در دو کتاب زبان انگلیسی برای دانشجویان روانشناسی (رستگارپور، ۱۳۸۹) و کتاب درک فرهنگ از طریق خواندن متون متون انگلیسی^۱ (محمدی، حکمت‌شعار طبری و کتابی، ۲۰۱۲) برای عرضه و نمایش بر روی تلفن همراه طراحی و آماده سازی شد. کتاب اول به شکل کلی ابعاد مختلف حوزه روانشناسی را در بر می‌گرفت، از این رو محتوای آن برای آموزش عادی انگلیسی به آزمودنی‌های گروه اول مورد استفاده قرار گیرد (شکل ۱- الف). اما کتاب دوم با تأکید بر گونه‌های ادبی اصول تربیتی با هدف مقایسه فرهنگ‌ها را شامل می‌شد. متون در این کتاب از ساختار حرکتی^۲ متناظری در این باب برخوردار بودند (شکل ۱- ب).



شکل شماره ۱- ب: نمونه‌ای از محتوای گونه-مدار



شکل شماره ۱- الف: نمونه محتوای عادی

1. CARE (Cultural Appreciation through Reading English)
2. Move structure

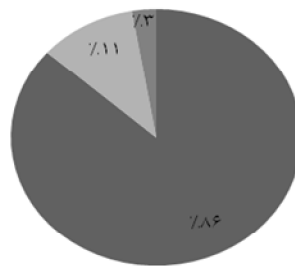
سیستم جامع آموزشی: در پی ایجاد یادگیری روشمند^۱ بانک اطلاعاتی همراه با نرم‌افزارهای میانجی در تسهیل یادگیری ایجاد و راه‌اندازی شد. بدین ترتیب، عمل کرد لحظه‌ای آزمودنی‌ها در محیط آموزش مجازی ثبت و مورد تحلیل قرار می‌گرفت. چارچوب این سیستم بر اساس شیوه آموزش وظیفه‌مدار بود که فراگیران را قادر می‌ساخت با دسترسی آسان از طریق ارتباطات سیار مبادرت به توسعه مهارت‌های قابل انتقال نمایند. بدین ترتیب، با ایجاد بستر برای تخصصی شدن دانش، امکان تعدیل‌پذیری و انطباق‌پذیری با دنیای در حال پیشرفت فراهم می‌شد. همچنین در این پودمان آموزشی دست‌اندرکاران یاددهی و تهیه‌کنندگان محتوا قادر بودند با توجه به روند کلی آموزش و پرورش جلسات آموزشی مجازی را تعریف نمایند.

مراحل انجام پژوهش

پژوهش حاضر در ۳ مرحله اصلی به شرح زیر انجام شد:

قبل از شروع انجام مرحله اصلی پژوهش ضمن تشریح اهداف اصلی طرح یعنی یادگیری زبان انگلیسی به کمک ارتباطات سیار، دو جلسه آموزشی مجازی برای شناخت کامل دستورالعمل‌ها، صحت آزمون‌ها و شیوه صحیح استفاده از محتوای مجازی در این مسیر شکل داده شد. بدین ترتیب پرسش‌های احتمالی برای آزمودنی‌ها در دو گروه رفع و رجوع شد. با هدف ارائه کیفی‌تر محتوای آموزشی طی نظر سنجی کلی در این مرحله از آزمودنی‌ها، اکثر قریب به اتفاق آن‌ها، عرضه محتوا سه بار در هفته و به مدت ۲۵ دقیقه در بعد از ظهر بین ساعت‌های ۴ تا ۵ را بر روی تلفن همراه مناسب می‌دانستند.

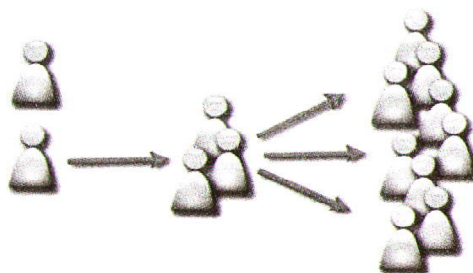
■ بعد از ظهر ■ ظهر ■ صبح



نمودار شماره ۱: نظر مادران ایرانی در مورد زمان مناسب عرضه محتوای آموزشی از طریق ارتباطات سیار

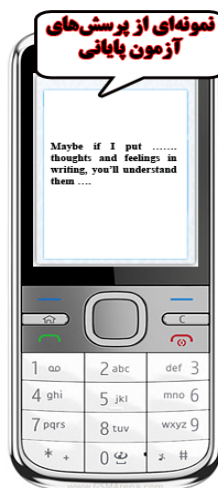
مرحله یاددهی و یادگیری محتوا: به منظور بررسی اثر آموزش گونه-مدار زبان انگلیسی از طریق تلفن همراه بر توانایی مادران در فهم و به‌کارگیری اصول نوین یاددهی و یادگیری در راستای ترغیب

فرزندان شان به یادگیری زبان انگلیسی، محتوای آموزشی بر اساس برنامه درسی برای ارائه در یک نیمسال تحصیلی و در ۲۱ جلسه آموزشی مجازی از جانب یاددهنده^۱ به کمک فناوری ارتباطات سیار در دسترس آزمودنی‌های هر دو گروه قرار گرفت. نظام این پژوهش بر اساس تلفیقی از یادگیری انفرادی و یادگیری گروهی و در نهایت سوق به سوی تعاملات در جامعه جهانی بود (شکل ۲). علاوه بر عرضه محتوای موجود در این دو کتاب (واژگان، نکات دستوری و تقویت مهارت‌های اصلی خواندن و نوشتن به زبان انگلیسی) از طریق فناوری ارتباطات سیار، کلیه تمرین‌های موجود در آن‌ها نیز برای ارزیابی مستمر روند یادگیری آزمودنی‌ها در دستور کار قرار داده شد، به این صورت که بعد از عرضه محتوای جدید آموزشی آزمودنی‌ها از طریق بسته نرم‌افزاری به شکل تعاملی به بحث و تحلیل تمرین‌ها و در نهایت تکمیل آن‌ها می‌پرداختند. مدت زمان اجرای هر کدام از تمرین‌های آموزشی ۳۰ دقیقه و با قابلیت تکرار بود. بدین مفهوم که مادران ایرانی شرکت کننده در این پژوهش قادر بودند در فرصت‌های آزاد به بررسی عمل کرد خود در جلسات آموزش مجازی بپردازند.



شکل شماره ۲: تلفیق یادگیری انفرادی و گروهی گامی در جهت ورود به دنیای جهانی

اجرای آزمون: ارزیابی تکوینی آزمودنی‌ها از طریق بررسی توان آن‌ها در حل مشارکتی تمرین‌ها بعد از اجرای هر جلسه آموزشی در قالب گروه‌های سه نفری مجازی و توان آن‌ها در گفتگو در مورد موضوع‌های عرضه شده صورت می‌پذیرفت. بعد از پایان آخرین جلسه آزمودنی‌ها به پرسش‌های آزمون تلخیصی نوشتاری که ۴۰ پرسش نوشتاری در مورد سنجش توان گفتمانی مادران در قالب ۱۵ گفتگو شامل می‌شد در مدت زمان ۳۵ دقیقه پاسخ گفتند. نمونه یکی از پرسش‌های نوشتاری در شکل ۳ نمایش داده شده است. بعد از هر جلسه آموزشی و در سیر زمان تعدادی از پرسش‌های پرسشنامه در اختیار آزمودنی‌ها قرار داده می‌شد تا از طریق سامانه پیامکی به پرسش‌ها پاسخ دهند.



شکل شماره ۳: نمونه‌ای از پرسش‌های آزمون پایانی

یافته‌ها

ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسش‌نامه، مشاهده و آزمون بود (ر.ک. ۲-۳ ابزار پژوهش). به منظور تحلیل اطلاعات گردآوری شده در طول انجام پژوهش از آزمون تی، اسپیرمن و گودمن-کروسکال استفاده شد. در پاسخ به پرسش اول پژوهش و بنا بر اهمیت ساختارهای متنی همچون مضمون و گزاره در انتقال پیام و همچنین اهمیت گونه ادبی هر کدام به تفکیک مورد بررسی قرار گرفتند. از آنجا که هدف اصلی در گونه گفتگوهای آزمودنی‌ها ارتباط و تعامل با سایر هم‌تایان خود در جهت ارتقای سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی خانواده و جامعه بود، بررسی هر کدام از حرکت‌ها جزئی از اهداف کلی پژوهش محسوب می‌شد، که البته به آن دلیل که تحقق ارتباط در سطح حرکت از طریق راهبردهای گوناگون امکان‌پذیر است. یک نسبت خاص از تنوع در ساختار داخلی و حرکتی گونه‌های مختلف بسته به موضوع مورد بحث و همچنین دانش پیشین از هدف دور از انتظار نیست. پژوهش‌ها نشان می‌دهد هر حرکت بسته به هدف ارتباطی مقداری از این تفاوت‌ها را در یک حوزه خاص در الگوی مضمونی^۱ میسر می‌سازد. هلیدی (۱۹۸۳) مضمون را عنصری می‌داند که در ابتدای ساختار تخصیص می‌یابد و آن را نقطه شروع تلقی می‌کند. جلیلی‌فر و نظامی (۲۰۱۱) نیز از دیدگاه سازمان متن و به عنوان ارتباط گفتمان به مضمون می‌نگرند و بر این باورند که نظام متن از نظام پیش‌روی در چارچوب مضمون و گزاره تعیین می‌شود. در جدول شماره ۱، اطلاعات مضمونی ساختارهای داخلی گونه مکاتبات آزمودنی‌ها را در شیوه آموزش عادی زبان انگلیسی (پنج مورد اول) در مقایسه با مضمون‌های موجود در گفتگوی هم‌تایان‌شان در شیوه آموزش گونه-مدار زبان انگلیسی نشان داده شده است.

1. Thematic structure

جدول شماره ۱: مقایسه تعداد و نوع مضمون‌ها در گونه گفتگوهای آزمودنی‌ها
در دو گروه عادی و گونه-مدار

نوع گفتگو	عادی	گونه-مدار
شماره گفتگو	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰	۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰
تعداد کل مضمون‌ها	۳ ۴ ۳ ۴ ۳ ۸ ۶ ۶ ۷ ۸	۳ ۴ ۳ ۴ ۳ ۸ ۶ ۶ ۷ ۸
تعداد مضمون‌های متنی	۰ ۱ ۰ ۰ ۱ ۴ ۲ ۲ ۴ ۳	۰ ۱ ۰ ۰ ۱ ۴ ۲ ۲ ۴ ۳

با توجه به جدول شماره ۲، در حالی که در گونه گفتگوهای آن گروه از آزمودنی‌ها که به روش عادی زبان انگلیسی را در جهت ترغیب فرزندان به یادگیری و ارتباط مناسب با دیگران فراگرفته بودند، تعداد مضمون‌ها به چهار مضمون در کل ساختار حرکتی می‌رسید؛ در گونه گفتگوهای انگلیسی همتایان خویش که زبان انگلیسی را در چارچوب آموزش گونه-مدار فراگرفته بودند این تعداد بعضاً به دو برابر یعنی هشت مضمون می‌رسید. کاربرد ارجاعات و حروف ربط در بیان اهداف و ارتباط آن با سایر بخش‌های متن گفتگو در گونه مکاتبات انگلیسی آزمودنی‌ها در روش گونه-مدار در روندی مشابه، مسیری صعودی را طی می‌کرد. به عبارت ساده‌تر، در روش عادی در گونه نوشتار آزمودنی‌ها تعداد مضمون‌های متنی به ندرت به یک می‌رسید، این رقم در گونه گفتگوهای آنان که به روش گونه-مدار زبان انگلیسی را فراگرفته بودند به چهار مضمون متنی هم می‌رسید. در ادامه بررسی محتوای مکاتبات آزمودنی‌ها در راستای ترغیب فرزندان به سوی یادگیری زبان انگلیسی و ارتقای سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی در سطح خانواده و جامعه، معیارهایی همچون ترجمه تحت‌اللفظی، نقل قول، وجه فعل، نحوه استفاده از ضمیر و ... برای بررسی و تحلیل گفتمان دو گروه از آزمودنی‌ها که به دو شیوه آموزش عادی و آموزش گونه-مدار زبان انگلیسی را فراگرفته بودند در نظر گرفته شد (جدول شماره ۲).

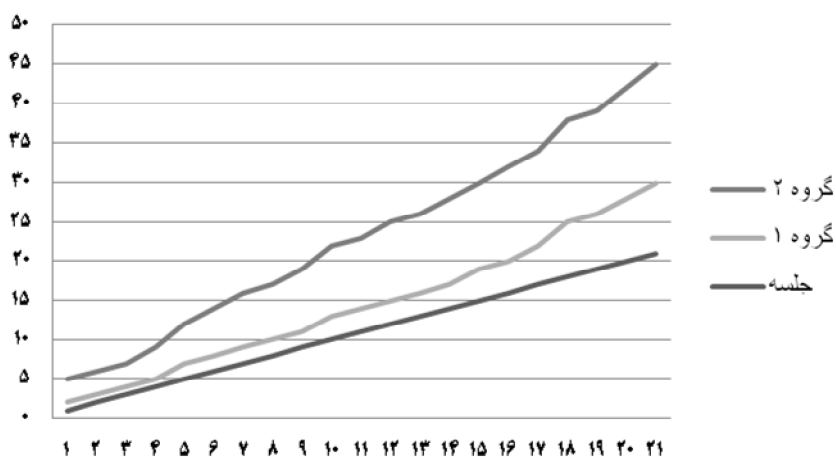
جدول شماره ۲: ویژگی گفتمان مادران ایرانی در حوزه فرزندپروری

مؤلفه	گروه اول	گروه دوم
کاربرد صیغه معلوم	۸۷	۳۸
ترجمه تحت‌اللفظی	۷۶	۴۴
عبارات جای‌سازی شده	۴۹	۵۹
مضمون موضوعی	۷۸	۲۹
مضمون متنی	۱۳	۶۲
ضمیر	۱۹	۷۶
ساختار محذوف	۷۳	۲۷
افعال وجهی/وجه‌نما	۱۷	۸۳

در حالی که گروه اول از آزمودنی‌ها در بیش از ۹۵ درصد موارد از صیغه معلوم برای بیان نظرات و دیدگاه‌هایشان استفاده کردند، این رقم در مورد آزمودنی‌های گروه دوم که یادگیری گونه-مدار را فراگرفته بودند به حدود نصف می‌رسید (۵۹/۲ درصد). به بیان ساده‌تر، استفاده از صیغه معلوم در گفتمان زنان در شیوه آموزش گونه-مدار روندی نزولی را طی می‌نمود زیرا آن‌ها کار انتقال مفاهیم را از مسیری دیگر و با کاربرد صیغه مجهول پیش می‌بردند. همان‌گونه که در جدول شماره آموزش گونه-مدار به زنان مسلمان در این پژوهش موجب کاهش ۳۵/۳ درصدی رنگ و بوی زبان ترجمه تحت‌اللفظی مفردات و تک‌واژه‌ها از زبان مادری در مکاتبات انگلیسی نسبت به گروه اول شد (۸۳/۵۴ درصد).

تفاوت در تعداد عبارتهای جای‌سازی شده در گفتمان آن گروه از مادران ایرانی که زبان انگلیسی را به شیوه گونه-مدار فراگرفته بودند نسبت به هم‌تایان خود در گروه اول تفاوت چشمگیری نداشت و این تفاوت به کمتر از ۱۰/۹۱ رسید. میانگین‌های ۳۱/۶ درصدی از مضمون موضوعی و ۶۸/۴ درصدی در گفتمان زنان گروه دوم نسبت به میانگین ۸۵/۲۹ درصدی از کاربرد مضمون موضوعی در گفتمان زنان گروه اول یک نسبت عکس از مضامین موضوعی و متنی را نشان می‌دهد. با نگاهی اجمالی به کل مکاتباتی که مادران در این پژوهش به انجام رسانیده بودند، کاربرد فراوان ضمیر اول شخص جمع (ما: we) در گفتمان آنان که حاصل از آموزش گونه-مدار بود به آسانی مشهود است. بر خلاف این‌که آموزش عادی مقدار زیادی از حذفیات را در ساختار گفتمانی زنان آزمودنی سبب شده است، آموزش گونه-مدار بسط جملات را از طریق ذکر مثال از نظریات و اصول به‌روز و کارآمد در حوزه تربیت فرزندان و هدایت آنان به سمت تعامل با سایر مردمان جهان از طریق زبان رابط بین‌المللی (۶۸/۶۳ درصد) و استناد به سخنان صاحب‌نظران علوم تربیتی (۳۱/۳۷ درصد) موجب شد. اعمال ساختار ساده از راه‌بردهایی است که در شیوه آموزش گونه-مدار، نسبت به سایر مؤلفه‌ها در گفتمان مادران و مخصوصاً با هدف رهایی از ابهامات و نقاط پیچیده به خود در جهت تسریع در انتقال پیام خود به مخاطبان بیش‌ترین سهم را به خود اختصاص داده بود. این در حالی بود که گفتمان مادران گروه اول پیوسته و شامل تکرارهای واژگان و عبارتهای به‌کار رفته در حوزه آموزش و پرورش بود.

از سوی دیگر، اگرچه بررسی روند کلی یادگیری زبان رابط انگلیسی در هر دو گروه از روندی صعودی در مقایسه نتایج آزمون‌های تکوینی حاصل از عمل‌کرد مادران در جلسات آموزشی مجازی در هر دو گروه خبر می‌دهد، اما سرعت یادگیری و در نتیجه عمل‌کرد بهتر از آن مادران گروه دوم بود که زبان انگلیسی را به شیوه‌ای گونه-مدار و در چارچوب فرهنگ بومی خویش فراگرفته بودند (نمودار ۲).



نمودار شماره ۲: مقایسه روند یادگیری در دو گروه آموزش عادی و آموزش-گونه-مدار

نتایج آزمون تلخیصی نیز از عمل کرد بهتر آزمودنی‌های گروه دوم نسبت به آزمودنی‌های گروه اول که از آموزش گونه-مدار بی‌بهره بودند حکایت داشت. همان‌گونه که در جدول شماره ۳ نشان داده شده است آزمودنی‌هایی که به شیوه گونه-مدار فراگیری زبان انگلیسی را در جهت ارتباط با دیگران فراگرفته بودند به پرسش‌های آزمون مکاتبه‌ای پایانی بهتری پاسخ دادند.

جدول شماره ۳: مقدار میانگین و انحراف معیار نمره در

گروه‌های آموزش عادی و گونه-مدار

گروه آموزشی	میانگین	انحراف معیار
عادی	۳۴/۳۸	۵/۹۴۹
گونه مدار	۳۱/۴۹	۴/۰۸۱

از این رو تجزیه و تحلیل استنباطی نتایج از تفاوت معنادار در عمل کرد دو گروه از فراگیران در تکمیل آزمون نوشتاری خبر می‌داد، به شکلی که آموزش گونه-مدار توان فراگیران را در ارتباط با سایرین و تقویت سطح گفتمان آنان را سبب شد (جدول شماره ۴).

جدول شماره ۴- مقدار معناداری آزمون تفاوت نمره بین گروه معمولی و گونه-مدار

مقدار آماره آزمون تی	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه گیری
-۹/۴۰۱	۱۵۹/۳۳۹	۰/۰۰۰	تفاوت بین دو گروه: معنادار

در یک نتیجه‌گیری کلی با مقایسه عمل کرد دو گروه از آزمودنی‌ها، آموزش گونه-مدار ساختار حرکتی پیچیده‌تر و با جزئیات بیش‌تری را در گفتمان نوشتاری مادران که در مسیر تقویت توان ارتباطی فرزندان‌شان گام

بر می‌داشتند سبب شد. در واقع، بهره‌مندی از توان بالای واژگان، اصلاحات و ساختار دستوری و نحوی زبان‌ها به گویشوران امکان می‌داد تا به شکل دقیق پیام خود را به مخاطبان منتقل و در نتیجه نیازهای خویش را در کمترین زمان در حوزه تربیت فرزندان مرتفع نمایند. این در حالی بود که آموزش عادی زبان انگلیسی به فراگیران که گفتمان با ساختار سربسته‌تر و کلی‌تر را شامل شده بود ارتباطاتی عاری از خصیصه‌های تسهیل‌گر را نتیجه داد. از مجموع ۱۸۰ پرسشنامه ارائه شده به آزمودنی‌ها، ۹۷/۲۳ درصد از پرسشنامه‌ها به صورت کامل و از طریق سیستم ارسال و دریافت پیامک جمع‌آوری و ثبت شد. با توجه به یافته‌ها و در مقایسه‌ی نتایج بین تأثیرگذاری انواع آموزش‌ها این نکته استنباط می‌شود که آموزش از طریق فناوری‌های نوین به‌علت گستردگی و دریافت آسان برای فراگیران نسبت به آموزش‌های سنتی برتری دارد. طی نظرسنجی که از آزمودنی‌ها به‌دست آمد در حدود ۹۱/۶۶ درصد از آنان به تأثیر مثبت کاربرد فناوری‌های نوین در حوزه یاددهی و یادگیری اشاره داشتند. که البته بیش از نیمی از موافقان آن فراگیرانی بودند که محتوای درسی را از طریق شیوه یاددهی گونه-مدار فراگرفته بودند (جدول شماره ۵).

جدول شماره ۵: بررسی پاسخ مادران به پرسش‌های پرسش‌نامه نگرش

گویه	مقدار آماره آزمون تی	اعتبار آزمون	نتیجه‌گیری
لذت روبرو شدن با از فرهنگ‌های دیگر	۱۲/۰۹	۰/۰۰۰	آزمودنی‌های گروه گونه-مدار تمایل بیش‌تری برای گفتگو با زنان از فرهنگ‌های دیگر داشتند.
تمایل برای تغییر رفتار در تعامل با سایرین	۵۵/۶۸	۰/۰۰۰	یادگیری گونه-مدار زبان انگلیسی، گفتگو با سایرین را آسان‌تر می‌نمود.
ارزشیابی از طریق ارتباطات سیار قوی‌تر از ارزشیابی سنتی	۵۹/۶۳۲	۰/۰۰۰	یاددهی گونه-مدار در تلفیق با ارتباطات سیار سبب نگرش مثبت فراگیران به ارزشیابی از طریق تکنولوژی شد.
نبود حصار اجتماعی = یادگیری بهتر در شیوه آموزش مجازی	۶۳/۴۲	۰/۰۰۰	یاددهی گونه-مدار زبان انگلیسی و ارتباط آسان‌تر موجب شد مادران آموزش مجازی را منحصر به طبقه خاصی ندانند.
اثر مستقیم نگرش مادران به جریان یادگیری در یادگیری فرزندان	۴۹/۹۶	۰/۰۰۰	مادران از گروه گونه-مدار نگرش خود را به شیوه صحیح یادگیری مؤثرتر می‌دانستند.
خلق محیط آموزشی در خارج از کلاس مؤثر بر یادگیری	۱۹/۱۵	۰/۰۰۰	اگرچه آزمودنی‌ها آموزش در هر زمان و هر مکان را مناسب می‌دانستند، اما موافقت در گروه گونه-مدار پررنگ‌تر بود.
تلفیق ارتباطات سیار با حوزه آموزش و پرورش = توسعه دیدگاه جهانی شهروندان	۱۵/۴۵	۰/۰۰۰	مادران گروه گونه-مدار بر این باور بودند که تلفیق ارتباطات سیار با آموزش و پرورش سبب رشد فکری افراد می‌شود.
تمایل برای همکاری با سایر زنان دنیا در فرایند یادگیری مجازی	۳۸/۵۶	۰/۰۰۰	یادگیری گونه-مدار زبان انگلیسی سبب شد مادران با علاقه بیش‌تری در حوزه تعلیم و تربیت سهیم شوند.
ارتباطات سیار زمینه‌ای برای جبران کمبودهای آموزش سنتی	۶۰/۸۲	۰/۰۰۰	مادران گروه گونه-مدار یادگیری نوین را راهی برای جبران نقیصه‌های آموزش می‌دانستند.

آموزش غیررسمی = مد نظر قراردادن مشکلات پنهان آموزشی	۷۵/۸۴	۰/۰۰۰	یاددهی گونه-مدار زبان انگلیسی سبب شد تا مادران یادگیری نوین را راهی برای یافتن مشکلات آموزشی بدانند.
تلفیق مؤلفه‌های فرهنگی در روش غوطه‌وری = رشد همزمان دانش فرهنگی و زبانی	۵۵/۸۶۳	۰/۰۰۰	مادران گروه گونه-مدار بر این باور بودند که تلفیق فرهنگ‌ها در آموزش زبان انگلیسی سبب می‌شود آن‌ها دانسته‌های خود را آسان‌تر به همتایان‌شان انتقال دهند.
اثر بیش‌تر دریافت بازخورد در محیط یادگیری مجازی	۱۲/۲۵	۰/۰۰۰	گونه-مداری در آموزش زبان انگلیسی سبب شد تا مادران به اهمیت پسخوراند در یادگیری پی ببرند.
یادگیری غیررسمی = ملاک بهتر برای یادگیری	۱۴/۹۶	۰/۰۰۰	شیوه گونه-مداری آموزش راه را برای پدیدار شدن معیارهای آموزشی نوین هموارتر نمود.

از سوی دیگر اگرچه مادران ایرانی اعضای نمونه آماری این پژوهش در مواردی همچون تعداد دفعات به‌کارگیری تلفن همراه، میزان کاربرد آن در زندگی روزمره، محیط یادگیری دور از اضطراب و نگرانی در آموزش زبان انگلیسی از طریق ارتباطات سیار و زمان کاربرد آن، دیدگاه‌های به نسبت یکسانی داشتند، اما در نگرش آنان در مورد میزان اثرگذاری تکنولوژی در یادگیری و ارزیابی و میزان سهم فناوری‌های نوین ارتباطی در کمک به آنان برای ارتباط با سایر مادران در ترغیب فرزندان برای یادگیری زبان انگلیسی تفاوت معناداری وجود داشت. به عبارت ساده‌تر، در مقایسه با مادران گروه آموزش عادی که زبان انگلیسی را از تلفیق شیوه‌های رایج در کلاس‌های درس سنتی و ارتباطات سیار فراگرفته بودند، مادران گروه گونه-مدار که زبان انگلیسی را برای تعامل برای همتایان‌شان از سایر ملل به شیوه گونه-مدار فراگرفته بودند. نگرشی مساعدتر نسبت به کاربرد فناوری‌های نوین ارتباطاتی برای یادگیری آموزش زبان انگلیسی داشتند؛ چراکه آموزش از طریق تلفن همراه را با شاخص‌هایی همچون ارزیابی دقیق و همه جانبه راه‌گشای یادگیری در هر مکان و در هر زمان و برای همه افراد می‌پنداشتند.

بررسی نتایج پژوهش به کمک آزمون اسپیرمن از جهت معکوس تأثیرگذاری بین متغیرهای سن مادران، تعداد افراد خانواده آن‌ها و نوع نگرش آن‌ها به فراگیری محتوای آموزشی انگلیسی از طریق فناوری نوین ارتباطات سیار حکایت دارد. تجزیه و تحلیل نتایج به وضوح نشان داد که نگرش در مورد میزان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در انجام عمل‌کردهای آموزشی در رابطه با سن زنان رابطه منفی (معکوس) وجود دارد. همچنین رابطه بین نگرش اعضای نمونه آماری این پژوهش با تعداد افراد خانواده معنادار و معکوسی بود. یافته‌ها نشان داد که هر قدر تعداد افراد خانوار کمتر بود مادران نگرش مساعدتری نسبت به شیوه جدید آموزش از طریق فناوری‌های نوین وجود دارد (جدول شماره ۶).

جدول شماره ۶ - ضریب همبستگی اسپیرمن بین ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و نگرش مادران ایرانی

متغیرها	همبستگی	معنی‌داری
سن و نگرش	-۰/۳۹۳	۰/۰۳۱
تعداد افراد خانواده و نگرش	-۰/۴۷۳	۰/۰۰۸

به منظور بررسی جهت تأثیرگذاری متغیرهای سن و نگرش بر یکدیگر با استفاده از آزمون گودمن-کروسکال مشخص شد که متغیر سن و نگرش بر هم اثر متقابل دارند (معنی داری برابر با ۰/۰۳۴). هم چنین مقدار آماره آزمون گودمن-کروسکال برای دو متغیر تعداد افراد خانواده و نگرش حاکی از اثر متقابل بین این دو متغیر بر همدیگر است (معنی داری برابر با ۰/۰۰۵) (جدول شماره ۷).

جدول شماره ۷- آزمون بررسی تأثیرپذیری متغیرهای سن، تعداد افراد خانواده و نگرش از یکدیگر

متغیرها	همبستگی گودمن و کروسکال	معنی داری
سن و نگرش	-۰/۴۳۳	۰/۰۳۴
تعداد افراد خانواده و نگرش	-۰/۴۹۶	۰/۰۰۵

با مصاحبه شفاهی که بعد از اجرای آزمون انجام پذیرفت، اگرچه آزمودنی‌ها از هر دو گروه از تأثیر مستقیم و معنادار نگرش والدین به مؤلفه‌های یاددهی و یادگیری بر روند یادگیری فرزندان صحبت می‌کردند، اما اکثر قریب به اتفاق آزمودنی‌های گروه دوم که انگلیسی را به شیوه آموزش گونه-مدار از طریق تلفن‌های همراهشان فراگرفته بودند، احساس رضایت از یادگیری زبان انگلیسی از طریق ارتباطات سیار داشتند و تسلط به مهارت نوشتار در مکاتبات به زبان انگلیسی در راستای پرسش و پاسخ پیرامون ابعاد مختلف تربیتی فرزندان‌شان در سطح جهانی سخن می‌گفتند. در عوض، آزمودنی‌ها که محتوای آموزشی را از مسیری یکسان (یادگیری زبان انگلیسی از طریق تلفن همراه) اما به شیوه آموزش عادی فراگرفته بودند، تمایلی به فراگیری زبان انگلیسی از طریق رسانه‌های جدید در مقایسه با همتایان‌شان از گروه گونه‌مدار نشان ندادند و از این جهت بر تلفیق و یا حتی جای‌گزینی آن با سایر روش‌های یادگیری اصرار ورزیدند. آن‌ها عنوان می‌کردند «عدم تهیه و طراحی مؤلفه‌های دیجیتال و بسنده کردن به محتوای قدیمی آموزش نه تنها به حل مشکلات نمی‌انجامد بلکه موجبات عدم رغبت فراگیران را در حوزه یادگیری و آموزش را به دنبال دارد». بدین ترتیب با توجه به همخوانی عمل کرد بهتر فراگیران گروه گونه-مدار با نوع نگرش آنان در گفت‌وگویشان می‌توان از تأثیر مثبت نوع نگرش بر یادگیری و همچنین احساس موفقیت در یادگیری بر یکدیگر سخن گفت.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌ها می‌توان به نقش مثبت فرایند یاددهی و یادگیری زبان انگلیسی به کمک تکنولوژی‌های نوین پی‌برد. این تأثیر مثبت در گفت‌وگویشان زنان مسلمان در ارتباط با سایر همتایان‌شان در مکاتبه با یکدیگر راجع به فرزندپروری و ترغیب فرزندان به سمت و سوی ارتباط با دنیای بیرون از طریق فراگیری زبان انگلیسی و ارتقای سطح سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی آنان نمود پیدا کرد. این اثر مثبت را می‌توان تا حد زیادی به در دسترس بودن مؤلفه‌های ارتباطات سیار و در نتیجه آموزش در هر زمان و هر مکان نسبت داد؛ زیرا از این طریق شهروندان قادرند مشکلات احتمالی را در حین یادگیری از طریق ارتباط دائم با همتایان خویش رفع و رجوع نمایند که این ارتباط در نوع خود به شبکه‌های اجتماعی مجازی در جهت شکل‌گیری فعالیت‌های

مشارکت در یاددهی و یادگیری منجر می‌شود. به عبارت ساده‌تر، با امکان حضور فعال و گسترده در محیط‌های مجازی یادگیری امکانات ارتباطی بهتری با مردمان از سایر ملت‌ها پدید آمده و در نتیجه آن‌ها موفق به انجام تعاملات گوناگونی با افراد حاضر در جامعه مجازی می‌شوند که همه به مرتفع نمودن مسائل موجود در جوامع و در نتیجه رشد فرهنگی و اجتماعی افراد در آن جامعه کمک می‌نماید.

نگرش نه چندان مساعد مادران از خانواده‌های پرجمعیت نسبت به یادگیری از طریق فناوری ارتباطات سیار را می‌توان احتمالاً تا حدی به احساس آن‌ها در عدم توان لازم و کافی در مدیریت کاربرد این تکنولوژی و مؤلفه‌های آن مربوط دانست. دلیل احتمالی دیگر برای این نتیجه آن است این گروه از مادران با این باور که وجود مؤلفه‌های ارتباطی از توان مدیریتی آن و در نتیجه خارج شدن مهار از دسترس آن‌ها را سبب می‌شود به نوعی وجود فناوری را در عرصه آموزش و پرورش نه چندان مؤثر، بلکه غیر مفید هم ارزیابی می‌کنند. از سوی دیگر در یک نگاه کلی می‌توان چنین نگرشی را تا حدی ناشی از عادات روزمره فراگیران به شیوه‌های سنتی آموزش و نبود سواد رسانه‌ای دانست (شکرخواه، ۱۳۸۸). از این جهت می‌توان گفت به موازات پیشرفت در عرصه تکنولوژی ارتباطی ضرورت تهیه و تدوین محتوای آموزشی جدید در عرصه آموزش و یادگیری امری اجتناب ناپذیر است، چراکه یاددهی و یادگیری از طریق فناوری‌های نوین ارتباطی را نمی‌توان تبدیل به یکباره متون کتاب‌های درسی به شکل دیجیتال پندار نمود.

بر اساس یافته‌های به دست آمده در این پژوهش در میان مهارت‌های زبان انگلیسی، آموزش گونه-مدار بیش‌ترین تأثیر را بر مهارت نوشتاری افراد می‌گذارد که این نتیجه با نتایج مطالعات ماتسو و بوان، ۲۰۰۲ و زارعی، ۲۰۰۹ هم‌خوانی دارد. از این رو کاربرد آن در هنگام تهیه و تدوین متون آموزشی دیجیتال می‌تواند تا اندازه‌ای راه‌گشای تولیدکنندگان محتوا و دست‌اندرکاران آموزش و پرورش قرارگیرد تا از این راه بتوانند نقیصه‌های ناشی از سایر ابعاد یاددهی و یادگیری را در حوزه آموزش زبان انگلیسی به شیوه‌های نوین را جبران نمایند تا مخاطبان را به سوی یادگیری زبان انگلیسی به عنوان زبان رابط بین‌المللی علاقه‌مندتر نمایند. بدین ترتیب شهروندان قادرند در تعامل با سایر مردمان دنیا در هر زمان و در هر مکان چه در محیط واقعی و چه در محیط مجازی از آخرین اخبار و رویدادهای فرهنگی و علمی باخبر شوند و در راستای اعتلای فرهنگ خانواده و جامعه کوشا باشند.

اما در کاربرد شیوه آموزش گونه-مدار در جهت ارتقای دانش فرزندپروری مادران ایرانی می‌طلبید تا این نکته را در نظر داشت که ساختار داخلی گونه متون خاص در برهه‌های زمانی مختلف و به موازات سیر زمان و با تغییر فرهنگ‌ها در حال تغییر هستند (جلیلی‌فر و بیت‌سیاح، ۲۰۱۱؛ ابولحسنی و پوشنه، ۱۳۹۰). از این‌رو، در حین تهیه و تدوین محتوای آموزشی برای ارائه از طریق فناوری‌های نوین آموزشی به واسطه به روز بودن این نوع فناوری‌ها در حوزه آموزش و پرورش بالطبع لازم است تا از متون با گونه‌هایی با ساختار داخلی جدید و متناسب با نیازهای مادران بهره جست.

سرمایه فرهنگی فراگیران که در بردارنده وجود مطالعه، نوع نگاه و ارتباط با دین و جهان بینی آنها است ترسیم کننده اصلی رفتار مادران با فرزندان شان یعنی شیوه‌های فرزندپروری است. با توجه به ظرفیت‌های بالقوه فناوری نوین ارتباطات سیار در حوزه آموزش و پرورش می‌طلبد که با تهیه و تدوین محتوای آموزشی مناسب با بهره‌برداری درست از هنجارها و ارزش‌ها، زمینه افزایش همبستگی و اعتماد اجتماعی و تسهیل عمل جمعی و ایجاد شبکه‌ها در میان کودکان در جهت تقویت سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی گام برداشت. آشنایی زنان غیرانگلیسی زبان با گونه‌های متنوع و به‌روز متون انگلیسی امکان تعامل و تبادل اطلاعات آسان را بین آنان به عنوان اعضای جامعه گفتمانی با اعضای جوامع علمی دنیا فراهم می‌سازد. به عبارت دیگر، تبعیت از یک سری اصول مربوط به گونه‌های علمی فراگیران قادر بودند از طریق شرکت در بحث‌های پیرامون عناوین خاص، ضمن اکتساب هویت در جامعه گفتمانی خاص در جهت کسب قدرت اجتماعی و تقویت آن گام بردارند.

منابع

- ابولحسنی، ز و پوشنه، آ. (۱۳۹۰). بررسی تطبیقی فرایندهای واژه‌سازی در دو دهه ۱۳۴۰ و ۱۳۷۰ شمسی در ژانر سیاسی مطبوعات. **زبان پژوهی**، ۲(۴): ۱-۳۱.
- بشیریه، ح. (۱۳۷۸). نقد در حوزه عمومی [نقد کتاب، یورگن هابرماس، رابرت، هولاب]. تهران: نشر نی.
- جعفری، ع. (۱۳۸۸). تأثیر تلفن همراه بر جوانان و خانواده. **مقالات علمی آبشکوه**.
<http://www.abeshkoo.persianblog.ir/page/maghalat>
- جلالی، س. (۱۳۸۴). درخشش زنان مسلمان در عرصه علم و فرهنگ در صدر اسلام. **ماهنامه مسجد**، شماره ۹۹. جواد یگانه، م. (۱۳۹۱). پرسشنامه نقش موبایل در ارتباطات اجتماعی. **تارنمای دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه تهران**.
<http://www.mrjavadi.com>
- رستگارپور، ح. (۱۳۸۹). **انگلیسی برای دانشجویان رشته روانشناسی**. تهران: سمت.
- رضائیان، م. (۱۳۹۱، ۲۰ آذر). ورود به دنیای ارتباطات با آموزش سواد رسانه‌ای. **روزنامه ایران**، شماره ۵۲۴۶.
<http://www.magiran.com/npview.asp?ID=2637922>
- زارع، م؛ امینی‌لاری، م و بهمنی، س. (۱۳۸۸). سنجش و ارزیابی (تحلیل) آموزش الکترونیکی. **مجموعه مقاله‌های همایش اولین کنفرانس دانشجویی آموزش الکترونیکی**. تهران: دانشگاه علم و صنعت.
- شکرخواه، ی. (۱۳۸۸). مفاهیم: سواد رسانه‌ای چیست؟ **همشهری آنلاین**.
<http://hamshahrionline.ir/details/83516>

کریمی، غ. (۱۳۸۹). سخنرانی دبیرکل کمیسیون ملی آیسسکو در مرکز مطالعات عالی بین‌المللی. ماهنامه دانشگاه تهران، شماره ۷۴.

کشانی، غ. (۱۳۹۰). بخشی از میراث مشترک بشری در زبان پارسی و همسایگان دور نزدیکش. تارنمای شخصی www.adamekhoshoonat.blogspot.com

منادی م. (۱۳۷۸). آموزش و پرورش در آستانه قرن ۲۱. مجموعه مقالات دومین همایش علم در آستانه قرن ۲۱. مشهد: مرکز علمی فرهنگی دارالفنون توس.

- Berry-Bravo, J. (1991). **Tuning in to live Spanish-language broadcasts.** *Hispania*, 74(1), 199-201.
- Bevan, G., & Matsuo, C. (2002). **Two approaches to genre-based writing Instruction: A comparative study**, Japan Association for Language Teaching National Conference, Japan, Retrieved from http://www.adm.fukuokau.ac.jp/fu844/home2/Ronso/Jinbun/L38-1/L3801_0155.pdf
- Castellan, Y. (1986). **La famille**, Que sais-je? No 1995.
- Coe, N., & Fowler, W. S. (1976). **Nelson English language tests**. London: Butler and Tanner Ltd.
- Dodson, F. (1972). **Tout se joue avant six ans**. Paris. Robert Lafon.
- Dunnigan, M. (2014). **Why learning foreign languages is a 'crucial' skill.** *E-classroom news*, 1-4.
- Giddens, A. (2001). **Sociology**. Cambridge: Polity Press.
- Giffo-Levasseur, Anne-Marie, (1995). **Confrontation des familles et des institutions éducatives : une enquet dans une cité HLM**. In : Ethnologie.
- Hasan, R. (1989). **The structure of a text**. In M. A. K. Halliday, & R. Hasan (Eds.), *Language, context, and text: Aspects of language in a social semiotic perspective* (pp. 56-69). Oxford: Oxford University Press.
- Hidayati, N. U. (2010). **Improving students' ability in writing procedure text using realia**. (BA thesis, English Language teaching Department of Tarbiah Faculty, Walisongo, Semarang.
- Hudson, R. A. (1996). **Sociolinguistics**. Cambridge: Cambridge University Press.

-
- Huff, T. E. (1984). **Max weber and the methodology of social sciences**. New Jersey: Transnational Books.
- Jalilifar, A. R., & Beitsayyah, L. (2011). **Genre analysis of enquiry letters across cultures: Perspectives on rhetorical structure**. *Concentric: Studies in Linguistics*, 37(2), 309-333.
- Matsuo, C., & Bevan, G. (2002). **Two approaches to genera-base writing instruction**. Retrieved from [www.adm.fukuoka-u.ac.jp /.../L3801_0155.pdf](http://www.adm.fukuoka-u.ac.jp/.../L3801_0155.pdf)
- Mohammadi, M. J., Hekmatshoare Tabari, B., & Ketabi, S. (2012). **Cultural appreciation through reading English**. Isfahan: Isfahan University Publication.
- November, A. (2014). **Why foreign languages are a 'crucial' skill**. *Technology News & Innovation in K-12 Education*, 17(4), 21-23.
- Rui-ying, L. O. Y. (2004). **The effects of genre-based instruction on EFL readers**. *HKBU Papers in Applied Language Studies*, 8.
- Swales, J. (1990). **Genre analysis: English in academic and research settings**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wilska, T. A. (2003). Mobile phone use as part of young people's consumption styles. *Journal of Consumer Policy*, 26, 441-463.
- Zare-ee, A. (2009). **The effects of teaching genre moves on EFL learners' performance in letter writing**. *Pazhuhesh-e Zabanha-ye Khareji*, 49, 43-64.

